

Cover Page

Universiteit Leiden

The handle <http://hdl.handle.net/1887/22356> holds various files of this Leiden University dissertation.

Author: Janssen, Sander Leon Jan

Title: De kroongetuige in het Nederlandse strafproces : vertrouwen is goed, controle is beter

Issue Date: 2013-11-11

LITERATUURLIJST

Historische werken

Immanuel Kant, *Fundering voor de metafysica van de zeden* (1785), Tweede druk, Amsterdam: Boom 2001.

Niccolo Machiavelli, *Il Principe* (1513), vertaling Frans van Dooren, Amsterdam: Athenaeum - Polak & Van Genneep 2001.

Aangehaalde werken

Abels 2005

I.M. Abels, 'Toezeggingen aan getuigen in strafzaken of toch deals met criminelen', *AA* 2005, p. 861-864.

Bleichrodt 2010

F.W. Bleichrodt, *Over burgers en opsporing* (oratie 2 september 2010), Deventer: Kluwer 2010.

Bleichrodt 2012

F.W. Bleichrodt, 'Boekbespreking' (bespreking van J.H. Crijns, *De strafrechtelijke overeenkomst – de rechtsbetrekking met het Openbaar Ministerie op het grensvlak van publiek- en privaatrecht* (diss. Leiden) Deventer: Kluwer 2012), *DD* 2012, 48, p. 508-511.

Bleichrodt & Korten 2012

F.W. Bleichrodt en M.C.P. Korten, 'Het onontgonnen terrein van getuigenbescherming', *NJB* 23, 8 juni 2012, p. 1564-1571.

Bokhorst 2012

R.J. Bokhorst, 'De wet afgeschermdde getuigen in de praktijk', Memorandum 2012-03, 25 juni 2012. Zie <http://wodc.nl/onderzoeksdatabase/toepassing-van-de-wet-afgeschermdde-getuigen-in-de-praktijk.aspx>, laatst bezocht 17 juli 2013.

Borgers 2003

M.J. Borgers, 'Wetshistorische interpretatie in de strafrechtspraak', in M.S. Groenhuijsen En J.B.H.M. Simmelink (red.), *Glijdende Schalen – Liber amicorum J. de Hullu*, 2003, Nijmegen: Wolf Legal Publishers 2003, p. 51-69.

Borgers 2013

M.J. Borgers, 'Het vervolgingsbegrip anno 2013', *DD* 2013, 20, p. 210-228.

Bovenkerk 1996

F. Bovenkerk, 'En daar is hij dan, de kroongetuige' in C.P.H. Brandts, C. Kelk en M. Moerings (red.) *Er is meer. Opstellen over mensenrechten in internationaal en nationaal perspectief*, Deventer: Gouda Quint 1996.

Bovend'eert & Kummeling 2010

P.P. Bovend'eert en Kummeling, *het Nederlandse Parlement*, 11e druk Deventer: Kluwer 2010.

Buruma 1999

Y. Buruma, 'Afspraken met criminelen', *DD* 1999, 29, p. 584-600.

Buruma 2004

Y. Buruma, 'Deals met criminelen – antwoord aan een bedreigde officier', *Trema* 2004, 5, p. 197-200.

Buruma 2006

Y. Buruma, 'Flutzaken: een pleidooi voor rechterlijke toetsing van vervolgingsbeslissingen', *DD* 2006, 22, p. 364-375.

Buruma 2008

Y. Buruma, 'Onprofessioneel politieoptreden', *DD* 2008, 8, p. 87.

Buruma 2013

Y. Buruma, 'Vooraf', *NJB* 2013, 10, p. 494.

Cleiren 1992

C.P.M. Cleiren, *De openheid van de wet, de geslotenheid van het recht. Een onderzoek naar de betekenis van art. 1 Sv voor onze huidige strafrechtspleging* (oratie Rotterdam), Arnhem: Gouda Quint 1992.

Cleiren & Hol 2013

C.P.M. Cleiren & T. Hol, *Strafrecht tussen ratio en emotie*, Amsterdam: Amsterdam University Press 2013.

Committee of Ministers 2005

Recommendation Rec(2005)9 of the Committee of Ministers to member states on the protection of witnesses and collaborators of justice (*Adopted by the Committee of Ministers of the Council of Europe on 20 April 2005 at the 924th meeting of the Ministers' Deputies*).

Corstens 2013

G.J.M. Corstens, 'Niet wat je steelt maar dat je steelt', *Rechtspraak* (Magazine van de Raad voor de Rechtspraak), 2 april 2013, p. 9.

Corstens & Borgers 2011

G.J.M. Corstens en M.J. Borgers, *Het Nederlands Strafprocesrecht*, zevende druk, Deventer: Kluwer 2011.

Crijns 2004

J.H. Crijns, 'Een pleidooi voor een wettelijke regeling inzake toezeggingen aan getuigen', *NJB* 2004, p. 1172-1173.

Crijns 2010

J.H. Crijns, *De strafrechtelijke overeenkomst – de rechtsbetrekking met het Openbaar Ministerie op het grensvlak van publiek- en privaatrecht* (Diss. Leiden), Deventer: Kluwer 2010.

De Doelder 2012

H. de Doelder, 'De teloorgang van het opportuniteitsbeginsel', in *Praktisch strafrecht, Liber amicorum J.M. Reijntjes*, Nijmegen: Wolf Legal Publishers 2012.

De Doelder & De Meijer 2013

De Doelder en M.E. de Meijer, 'Het Openbaar Ministerie als magistraat', in E.R. Muller & C.P.M. Cleiren, *Rechterlijke macht: Studies voor rechtspraak en rechtshandelingen in Nederland*, tweede druk, Deventer: Kluwer 2013, p. 127-144.

Fibbe 1994

R.A. Fibbe, 'Aspecten van wettelijke regelingen omtrent de kroongetuige', in P.J.P. Tak, *Bespiegelingen omtrent de kroongetuige*, Arnhem: Gouda Quint 1994, p. 99-119.

Fijnaut 1999

C. Fijnaut, 'De exfiltratie van verdachte en veroordeelde criminelen', *Justitiële verkenningen* 2012, 3, Den Haag: Boom Lemma, p. 68-81.

Fleuren 2009

J.P.A. Fleuren, 'Wetshistorische interpretatie, de bedoeling van de wetgever', in P.P.T. Bovend'Eert e.a. (red.), *De staat van wetgeving. Opstellen aangeboden aan prof. mr. C.A.J.M. Kortmann*, Deventer: Kluwer 2009, p. 153-174.

Frielink 2013

P.M. Frielink: 'Organisatie en taken van het Openbaar Ministerie', in E.R. Muller & C.P.M. Cleiren, *Rechterlijke macht: Studies voor rechtspraak en rechtshandelingen in Nederland*, tweede druk, Deventer: Kluwer 2013, p. 109-126.

Haar, Ter en Meijer 2011

R. ter Haar en G.H. Meijer, *Vormverzuimen*, Deventer: Kluwer 2011

't Hart 1990

A.C. 't Hart (in samenwerking met R. Foqué), *Instrumentaliteit en Rechtsbescherming*, Arnhem: Gouda Quint 1990 / Antwerpen: Kluwer 1990.

't Hart 1994

A.C. 't Hart, *Openbaar Ministerie en rechtshandhaving*, Arnhem: Gouda Quint 1994.

't Hart 2001

A.C. 't Hart, *Hier gelden wetten!*, Arnhem: Gouda Quint 2001.

Holland 2009

Tom Holland, *De gang naar Canossa*, Amsterdam: Athenaeum-Polak & Van Genneep 2009.

Husken 2009

Marjan Husken, *Deals met justitie*, vierde druk, Amsterdam: Forum 2009.

De Hullu 2006

De Hullu, *Materieel Strafrecht*, derde druk, Deventer: Kluwer 2006.

Janssen 2006a

S.L.J. Janssen, 'Nobody policing the police', *Advocatenblad* 2006, 5, p. 232-235.

Janssen 2006b

S.L.J. Janssen, 'De strafbare intentie is bijna een feit', *NJB* 2006, 18, p. 1005-1006.

Janssen 2012

S.L.J. Janssen, 'Anonieme getuigen: ervaringen uit de praktijk', *Strafblad* 2012, 5, p. 381-387.

Knigge 1994

G. Knigge, De kroongetuige geregeld?, *RM Themis* 1994, 4, p. 101-102.

Kruijs, Van der 2010

P.W. van der Kruijs, 'Flutzaken en het gelijkheidsbeginsel', *Strafblad* 2010 3, p. 239-245.

Kummeling, van Maurik en Nehmelman 2009

H.R.B.M. Kummeling, B. van Maurik en R. Nehmelman, 'Enkele staatsrechtelijke reflecties op de posities van de Eerste Kamer in het kader van de Europese Unie', Utrecht februari 2009, http://www.eerstekamer.nl/eu/publicatie/20090201/bijlage_europese_herbezinning/document, laatst bezocht 17 juli 2013.

Lokin & Zwalve 2006

J.H.A. Lokin en W.J. Zwalve, *Hoofdstukken uit de Europese codificatiegeschiedenis*, derde druk, Den Haag: Boom Juridische Uitgevers 2006.

Meijer 2012

S. Meijer, *Openbaar Ministerie en tenuitvoerlegging*, (diss. VU Amsterdam), Nijmegen: Wolf Legal Publishers 2012.

Meijer, de 2003

M.E. de Meijer, *Het Openbaar Ministerie in civiele zaken* (diss. Rotterdam), Deventer: Kluwer 2003.

Meijers 1994

L.C.M. Meijers, 'De kroongetuige en de ethiek van het strafprocesrecht', in P.J.P. Tak, *Bespiegelingen omtrent de kroongetuige*, Arnhem: Gouda Quint 1994, p. 121-126.

Mevis 2000

P.A.M. Mevis, 'Introductie: de betekenis van het legaliteitsbeginsel in de rechtsontwikkeling naar een eigentijds strafrecht', in P.C. Bogert en T. Kooijmans (red.), *Over de grens van het legaliteitsbeginsel*, Deventer/Rotterdam: Gouda Quint/Sanders Instituut 2000, p. 1-35.

Mevis 2009

P.A.M. Mevis, *Capita Strafrecht, een thematische inleiding*, Nijmegen: Ars Aequi Libri 2009.

Mols 1993

G.P.M.F. Mols, 'Over de kroongetuige in strafzaken', in F. Bruinsma e.a. (red.), *Precaire Waarden. Liber amicorum voor prof. mr. A.A.G. Peters*, Arnhem: Gouda Quint 1994, p. 61-78.

Mols 2003

G.P.M.F. Mols, *Getuigen in strafzaken*, Deventer: Kluwer 2003.

Mols 2013

G.P.M.F. Mols, 'De Passage: via afvoerpijp en kroongetuige naar levenslang', *Nieuwsbrief Strafrecht* 2013, 3b, p. 299-304.

Mols & Spong 1997

G.P.M.F. Mols en G. Spong, *De kroongetuige in het Octopus-proces*, Arnhem: Gouda Quint 1997.

Otte 1999

M. Otte, 'Kanttekeningen bij de voorgenomen regeling van de kroongetuige', *NJB* 1999, p. 113-121.

Plooijs 2004

J. Plooijs, 'Toezeggingen aan getuigen in strafzaken – de rechtsstaat in het geding?', *Trema* 2004, 5, p. 185-196.

Pot, van der 2006

Elzinga, De Lange e.a., Van der Pot - Donner, *Handboek van het Nederlands Staatsrecht*, 15^e druk Deventer: Kluwer 2006.

Prakken 1996

T. Prakken, 'Over kroongetuigen en deals met criminelen', *NJB* 1996, afl. 39 p. 1615-1621.

Prakken 1999

E. Prakken, 'De strafprocessuele Schutznormleer gerelativeerd?', *NJB* 1999, 6, p. 245-251.

Reijntjes 2005

J.M. Reijntjes, Het OM in een spagaat, *AA* 2005, p. 597-604.

Roos, de 2007

Th.A. de Roos, 'Daar is hij weer, de kroongetuige!' *NJB* 2007 p. 1957-1961.

Schalken 1987

T.M. Schalken, *Strafrecht als systeem van rechtsbetrekkingen. Een ontwikkeling naar evenwicht?* (oratie VU Amsterdam), Arnhem: Gouda Quint 1987.

Schalken 1994

T.M. Schalken, 'De fatale schijnoplossing van de Commissie-Donner', *NJB* 1994, p. 833-836.

Smith 2003

Peter Smith, *Strafbare voorbereiding, een rechtsvergelijkend onderzoek* (diss. Rijksuniversiteit Groningen), Den Haag: BJU 2003.

Tak 1994

P.J.P. Tak (red.), *Bespiegelingen omtrent de kroongetuige*, Arnhem: Gouda Quint 1994.

Van Daele 2003

D. Van Daele, *Het openbaar ministerie en de afhandeling van strafzaken in Nederland*, Leuven: Universitaire Pers Leuven 2003.

Veerman 2009

G.J. Veerman, m.m.v. S.R. Hendriks- de Lange, *Over wetgeving; principes, paradoxen en praktische beschouwingen*, Tweede herziene druk, Den Haag: SDU Uitgevers 2009.

Voermans 2011

W.J.M. Voermans, 'Legaliteit als middel tot een doel', in *Controverses rondom legaliteit en legitimatie* (Handelingen Nederlandse Juristen Vereniging), Deventer: Kluwer 2011, p. 1-101.

Wedzinga 1999

W. Wedzinga, 'Het demasqué van het wetsontwerp kroongetuige', *NJB* 1999, 36, p. 1719-1723.

Wijkerslooth, de 2004

J.L. de Wijkerslooth, 'Vertrouwen komt te voet', *Opportuun* januari 2004, gepubliceerd 15 januari 2004 http://www.om.nl/organisatie/landelijke/parket-generaal/nieuwsberichten/@121166/hoe_zit_het_ook/, laatst bezocht 17 juli 2013.

Wijk, de 2012

Rob de Wijk, *Het stelsel bewaken en beveiligen na Pim Fortuyn*, HCSS 2012.

Witteveen 1991

J. Witteveen, *Evenwicht van machten* (oratie Tilburg), Zwolle: W.E.J. Tjeenk Willink 1991.

Rapporten

Het functioneren van het openbaar ministerie binnen de rechtshandhaving, Rapport van de Commissie Openbaar Ministerie (Commissie Donner), Ministerie van Justitie Den Haag 1994.

Getuigenbescherming in Nederland, rapport van de werkgroep Craemer, april 1995 (niet gepubliceerd).

Inzake Opsporing, Eindrapport Parlementaire Enquête opsporingsmethoden (Commissie van Traa), Handelingen II 1995-1996, 24072, nr. 11.

Opsporing in uitvoering, Rapport Tijdelijke Commissie evaluatie opsporingsmethoden (Commissie Kalsbeek), Handelingen II 1998-1999, 26269, nr. 5.

De toekomst van de nationale rechtsstaat, Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid, Den Haag: SDU 2002.

De veiligheid en de beveiliging van Pim Fortuyn - Feiten en verantwoordelijkheden, Rapport van de Commissie Feitenonderzoek Veiligheid en Beveiliging Pim Fortuyn (Commissie Van den Haak), Den Haag: SDU 2002.

Good practices for the protection of witnesses in criminal proceedings involving organized crime, United Nations Office on Drugs and Crime Vienna, Wenen: 2008, (<http://www.unodc.org/documents/organized-crime/Witness-protection-manual-Feb08.pdf>), laatst bezocht 17 juli 2013.

Kamerstukken

(belangrijkste Kamerdossiers in chronologische volgorde)

24 034

Reorganisatie van het openbaar ministerie

24 072

Enquête opsporingsmethoden

26 269

Uitvoering aanbevelingen enquêtecommissie opsporingsmethoden

26 294

Wijziging van het Wetboek van Strafrecht en het Wetboek van Strafvordering met betrekking tot verklaringen van getuigen die in ruil voor een toezegging van het openbaar ministerie zijn afgelegd (toezeggingen aan getuigen in strafzaken).

28 017

Wijziging van het Wetboek van Strafrecht in verband met het niet afleggen van een getuigenverklaring na een daartoe strekkende toezegging.

28 374

Aanslag op de heer W.S.P. Fortuijn

28 974

Nieuw stelsel bewaken en beveiligen

29 754

Terrorismebestrijding

29 854

De moord op de heer Th. van Gogh

Bijlagen

I WET TOEZEGGINGEN AAN GETUIGEN
(STB. 2004, 254).

Staatsblad van het Koninkrijk der Nederlanden

Jaargang 2005

254

Wet van 12 mei 2005 tot wijziging van het Wetboek van Strafrecht en het Wetboek van Strafvordering met betrekking tot verklaringen van getuigen die in ruil voor een toezegging van het openbaar ministerie zijn afgelegd (toezeggingen aan getuigen in strafzaken)

Wij Beatrix, bij de gratie Gods, Koningin der Nederlanden, Prinses van Oranje-Nassau, enz. enz. enz.

Allen, die deze zullen zien of horen lezen, saluut! doen te weten:

Alzo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenselijk is de bepalingen in het Wetboek van Strafrecht en het Wetboek van Strafvordering te wijzigen met het oog op de toelaatbaarheid van getuigenverklaringen die in ruil voor een toezegging van het openbaar ministerie zijn afgelegd;

Zo is het, dat Wij, de Raad van State gehoord, en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

ARTIKEL I

Het Wetboek van Strafrecht wordt als volgt gewijzigd:

Ingevoegd wordt in Boek I een nieuwe Titel IIIa en een nieuw artikel 44a, die luiden:

TITEL IIIa

GRONDEN VOOR VERMINDERING VAN STRAF

Artikel 44a

1. Op vordering van de officier van justitie kan de rechter na een op grond van artikel 226h, derde lid, van het Wetboek van Strafvordering gemaakte afspraak de straf verminderen die hij overwoog op te leggen op de in het tweede lid bepaalde wijze. Bij de strafvermindering houdt de rechter ermee rekening dat door het afleggen van een getuigenverklaring een belangrijke bijdrage is of kan worden geleverd aan de opsporing of vervolging van misdrijven.

2. Bij toepassing van het eerste lid kan de strafvermindering bestaan in:

- a. maximaal een derde bij een onvoorwaardelijke tijdelijke vrijheidsstraf of geldboete, of

- b. de omzetting van maximaal een derde van het onvoorwaardelijke gedeelte van een vrijheidsstraf of van een geldboete in een voorwaardelijk gedeelte, of
 - c. de vervanging van maximaal een derde gedeelte van een vrijheidsstraf door een onvoorwaardelijke geldboete.
3. Bij toepassing van het tweede lid, onder b, blijft artikel 14a, eerste en tweede lid, buiten toepassing.

ARTIKEL II

Het Wetboek van Strafvordering wordt als volgt gewijzigd:

A

Aan artikel 215 wordt een volzin toegevoegd, die luidt: De deskundige verklaart dat hij zijn taak naar eer en geweten zal vervullen.

B

Artikel 216, eerste lid, komt te luiden:

1. De rechter-commissaris beëdigt de getuige of deskundige indien:
 - a. er naar zijn oordeel gegrond vermoeden bestaat dat de getuige niet op de terechtzitting zal kunnen verschijnen;
 - b. de overlegging van beëdigde getuigenissen noodzakelijk is om de uitlevering van de verdachte te verkrijgen;
 - c. een afspraak ingevolge artikel 226h, derde lid, of artikel 226k, eerste lid, rechtmatig is geoordeeld.

C

In artikel 226a, tweede lid, wordt na de eerste volzin ingevoegd: Aan de getuige die nog geen rechtsbijstand heeft, wordt een advocaat toegevoegd. De toevoeging geschiedt op last van de rechter-commissaris door het bureau rechtsbijstandvoorziening.

D

In het Tweede Boek, titel III, worden na de Vierde Afdeling A ingevoegd de nieuwe Afdelingen B tot en met D die luiden:

VIERDE AFDELING B

TOEZEGGINGEN AAN GETUIGEN DIE TEVEN'S VERDACHTE ZIJN

Artikel 226g

1. De officier van justitie geeft aan de rechter-commissaris kennis van de afspraak die hij voornemens is te maken met een verdachte die bereid is een getuigenverklaring af te leggen in de strafzaak tegen een andere verdachte in ruil voor de toezegging dat bij de vervolging in zijn eigen strafzaak strafvermindering met toepassing van artikel 44a van het Wetboek van Strafrecht zal worden gevorderd. De afspraak heeft uitsluitend betrekking op het afleggen van een getuigenverklaring in het kader van een gerechtelijk vooronderzoek naar misdrijven, als omschreven in artikel 67, eerste lid, van het Wetboek van Strafvordering die gepleegd zijn in georganiseerd verband en gezien hun aard of de samenhang met andere door de verdachte begane misdrijven een ernstige inbreuk op de rechtsorde opleveren of naar misdrijven waarop

naar de wettelijke omschrijving een gevangenisstraf van acht jaren of meer is gesteld. De afspraak heeft uitsluitend betrekking op strafvermindering als bedoeld in artikel 44a, tweede lid.

2. De voorgenomen afspraak is op schrift gesteld en bevat een zo nauwkeurig mogelijke omschrijving van:

a. de misdrijven waarover en zo mogelijk de verdachte tegen wie de getuige, bedoeld in het eerste lid, bereid is een getuigenverklaring af te leggen;

b. de strafbare feiten waarvoor de getuige in de zaak waarin hij zelf verdachte is, zal worden vervolgd en op welke die toezegging betrekking heeft;

c. de voorwaarden die aan de getuige, tevens verdachte, worden gesteld en waaraan deze bereid is te voldoen;

d. de inhoud van de toezegging van de officier van justitie.

3. Op vordering van de officier van justitie toetst de rechter-commissaris de rechtmatigheid van de in het tweede lid bedoelde afspraak. De officier van justitie verschaft de rechter-commissaris de gegevens die hij voor de beoordeling daarvan behoeft.

4. Van afspraken die niet worden aangemerkt als een afspraak, bedoeld in het eerste lid, en die voor het onderzoek in de zaak van betekenis kunnen zijn, wordt proces-verbaal opgemaakt. Dit proces-verbaal wordt door de officier van justitie ten spoedigste bij de processtukken gevoegd.

Artikel 226h

1. De getuige die met de officier van justitie overlegt over het maken van een afspraak op de voet van artikel 226g, kan zich laten bijstaan door een advocaat. Aan de getuige die nog geen rechtsbijstand heeft, wordt een advocaat toegevoegd. De toevoeging geschiedt op last van de rechter-commissaris door het bureau rechtsbijstandvoorziening.

2. De rechter-commissaris hoort de getuige, bedoeld in artikel 226g, eerste lid, over de voorgenomen afspraak.

3. De rechter-commissaris beoordeelt de rechtmatigheid van de afspraak; hij houdt daarbij rekening met de dringende noodzaak en met het belang van het verkrijgen van de door de getuige af te leggen verklaring. Hij geeft tevens een oordeel over de betrouwbaarheid van de getuige. Hij legt zijn oordeel neer in een beschikking. Indien hij de afspraak rechtmatig oordeelt, komt deze tot stand.

4. De officier van justitie voegt de processen-verbaal en andere voorwerpen waaraan gegevens kunnen worden ontleend die zijn verkregen door het maken van een afspraak als bedoeld in artikel 226g niet bij de processtukken voordat de rechter-commissaris de afspraak rechtmatig heeft geoordeeld.

Artikel 226i

1. De beschikking van de rechter-commissaris op grond van artikel 226h, derde lid, is met redenen omkleed, gedagtekend en ondertekend en wordt onverwijld schriftelijk ter kennis gebracht van de officier van justitie en de getuige.

2. Tegen de beschikking van de rechter-commissaris waarin de voorgenomen afspraak niet rechtmatig wordt geoordeeld, staat voor de officier van justitie binnen veertien dagen na dagtekening van de beschikking hoger beroep open bij de rechtbank. De rechtbank beslist zo spoedig mogelijk.

3. Tegen de beschikking van de rechtbank is geen beroep in cassatie toegelaten.

Artikel 226j

1. Nadat de afspraak rechtmatig is geoordeeld wordt de getuige bedoeld in artikel 226g, eerste lid, door de rechter-commissaris gehoord.
2. Deze getuige kan niet worden gehoord met toepassing van de artikelen 226a tot en met 226f.
3. Zodra het belang van het onderzoek dat toelaat, geeft de rechter-commissaris van het totstandkomen van de afspraak en de inhoud daarvan kennis aan de verdachte, te wiens laste de verklaring is afgelegd, met dien verstande dat geen mededeling behoeft te worden gedaan van de maatregelen, bedoeld in artikel 226l.
4. De rechter-commissaris kan in het belang van het onderzoek ambtshalve, op vordering van de officier van justitie of op verzoek van de getuige bevelen dat de identiteit van de getuige voor een bepaalde termijn voor de verdachte verborgen wordt gehouden. Het bevel wordt voor de sluiting van het gerechtelijk vooronderzoek opgeheven.

VIERDE AFDELING C

TOEZEGGINGEN AAN GETUIGEN DIE REEDS VEROORDEELD ZIJN

Artikel 226k

1. De artikelen 226g tot en met 226j zijn van overeenkomstige toepassing indien de officier van justitie voornemens is een afspraak te maken met een veroordeelde die bereid is een getuigenverklaring af te leggen, in ruil voor de toezegging van de officier van justitie dat deze bij de indiening van een verzoekschrift om gratie een positief advies tot vermindering van de opgelegde straf met maximaal een derde zal uitbrengen. De voorwaarden voor het uitbrengen van een positief advies zijn dezelfde als genoemd in artikel 44a van het Wetboek van Strafrecht voor het vorderen en toepassen van strafvermindering.
2. Bij het op schrift stellen van de voorgenomen afspraak geldt niet het vereiste genoemd in artikel 226g, tweede lid, onder b.

VIERDE AFDELING D

MAATREGELEN TOT BESCHERMING VAN GETUIGEN

Artikel 226l

Onze Minister van Justitie kan op bij algemene maatregel van bestuur te bepalen wijze specifieke maatregelen treffen voor de feitelijke bescherming van getuigen, bedoeld in de artikelen 226a, 226g en 226k.

E

Artikel 344a wordt als volgt gewijzigd:

1. Voor de bestaande tekst wordt het cijfer 1. geplaatst;
2. Als tweede lid wordt toegevoegd:
2. Het bewijs dat de verdachte het telastegelegde feit heeft begaan, kan door de rechter niet uitsluitend worden aangenomen op grond van verklaringen van getuigen met wie op grond van artikel 226h, derde lid, of 226k een afspraak is gemaakt.

F

Artikel 359 wordt als volgt gewijzigd:

Het vierde lid komt te luiden:

4. Bij toepassing van artikel 9a of artikel 44a van het Wetboek van Strafrecht geeft het vonnis in het bijzonder redenen op die tot de beslissing hebben geleid.

G

Artikel 360 wordt als volgt gewijzigd:

Onder vernummering van het tweede tot derde lid wordt een nieuw tweede lid ingevoegd dat luidt:

2. Indien het bewijs mede wordt aangenomen op de verklaring van een getuige met wie op grond van artikel 226h, derde lid, of 226k door de officier van justitie een afspraak is gemaakt, geeft het vonnis daarvan in het bijzonder reden.

ARTIKEL III

Indien het bij koninklijke boodschap van 27 juli 1998 ingediende voorstel van wet tot wijziging van het Wetboek van Strafrecht en het Wetboek van Strafvordering en enige andere wetten omtrent de straf van onbetaalde arbeid ten algemenen nutte (taakstraffen) (26 114), tot wet wordt verheven en in werking is getreden, wordt deze wet als volgt gewijzigd:

Artikel I wordt als volgt gewijzigd:

Artikel 44a, tweede lid, wordt als volgt gewijzigd:

1. In de onderdelen a en b wordt na «vrijheidsstraf» ingevoegd: , taakstraf, bestaande uit een werkstraf,.

2. In onderdeel c wordt na «vrijheidsstraf door» ingevoegd: taakstraf, bestaande uit een werkstraf, of.

ARTIKEL IV

Deze wet treedt in werking op een bij koninklijk besluit te bepalen tijdstip, dat voor de onderdelen verschillend kan zijn.

Lasten en bevelen dat deze in het Staatsblad zal worden geplaatst en dat alle ministeries, autoriteiten, colleges en ambtenaren wie zulks aangaat, aan de nauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

Gegeven te 's-Gravenhage, 12 mei 2005

Beatrix

De Minister van Justitie,
J. P. H. Donner

Uitgegeven de vierentwintigste mei 2005

De Minister van Justitie,
J. P. H. Donner

Kamerstuk 26 294

II AANWIJZING TOEZEGGINGEN AAN GETUIGEN (STCR. 2006, 56 P. 31).

JU

Aanwijzing toezeggingen aan getuigen in strafzaken

Categorie: opsporing

Rechtskarakter: aanwijzing in de zin van art. 130 lid 4 Wet RO

Afzender: College van procureurs-generaal

Adressaat: Hoofden van de parketten
Registratienummer: 2006A004

Datum vaststelling: 13-03-2006

Datum inwerkingtreding: 01-04-2006

Geldigheidsduur: uiterlijk tot 01-04-2010

Publicatie in Stcrt.: 20-03-2006, nr. 56
Vervallen: Tijdelijke aanwijzing toezeggingen aan getuigen in strafzaken (2001A004)

Relevante richtlijnen voor strafvordering: –

Wetsbepalingen: Art. 44a Sr en artt. 226g t/m 226l Sv

Jurisprudentie: –

Bijlage(n): –

Achtergrond

De Aanwijzing Toezeggingen aan getuigen in strafzaken sluit aan op de gelijknamige Wet (Stb. 2005, 254, Kamerstukken 26 294), de Wet van 12 mei 2005 tot wijziging van het Wetboek van Strafrecht in verband met het niet afleggen van een getuigenverklaring na een daartoe strekkende toezegging (Stb. 2005, 255, Kamerstukken 28 017) en het Besluit getuigenbescherming van 23 december 2005, Stb. 2006, 21.

Deze aanwijzing vervangt de Tijdelijke aanwijzing toezeggingen aan getuigen in strafzaken.

Samenvatting

De aanwijzing heeft betrekking op toezeggingen van het openbaar ministerie aan verdachten van een strafbaar feit dan wel veroordeelden, die strekken tot toezeggingen tot strafvermindering in ruil voor het afleggen van een getuigenverklaring in een strafzaak tegen een andere verdachte. Van belang is dat er een rechtstreeks verband bestaat tussen de prestatie van de ene partij en de tegenprestatie van de andere partij. De afspraak die leidt tot het doen van een hiervoort

vermelde toezegging wordt op schrift gesteld.

Opsporing

1. Bereik van de aanwijzing

1.1 De aanwijzing heeft betrekking op de getuige die tevens verdachte of veroordeelde is en aan wie door het openbaar ministerie een toezegging tot strafvermindering wordt gedaan in ruil voor het afleggen van een getuigenverklaring.

1.2 De aanwijzing heeft voorts betrekking op het gebruik van wettelijke bevoegdheden door de officier van justitie die op enigerlei wijze een begunstigende invloed kunnen hebben op de bereidheid tot het afleggen van een getuigenverklaring, maar die niet strekken tot strafvermindering (beslissingen over regiem e.d.).

Toepassing van dergelijke bevoegdheden behoort tot de reguliere taken van het OM en is van relatief geringe impact en raakt niet rechtstreeks aan de beantwoording van de vragen van de artikelen 348 en 350 Wetboek van Strafvordering.

Indien er sprake is van een uitdrukkelijk en causaal verband tussen toepassing van dergelijke bevoegdheden en de door de getuige af te leggen verklaring, dan dient deze toepassing te worden vastgelegd bij proces-verbaal en aan het strafdossier van de getuige en de verdachte te worden toegevoegd (artikel 226g, vierde lid). Zie voor gunstbetoon voorts onder 8.

1.3 In deze aanwijzing wordt onder 'getuige' verstaan:

Getuige: de verdachte dan wel veroordeelde, die (mogelijk) bereid is een getuigenverklaring af te leggen in een strafzaak tegen een (andere) verdachte, in ruil voor een toezegging tot strafvermindering van het openbaar ministerie.

Getuigenverklaring: een verklaring afgelegd door een getuige, desverlangd ten overstaan van een rechter ter terechtzitting, waarmee een belangrijke bijdrage wordt geleverd aan de opsporing of vervolging van misdrijven.

1.4 Deze aanwijzing heeft geen betrekking op:

1. informanten en tipgevers;
2. verdachten die een verklaring afleggen (over hun eigen aandeel) in hun eigen strafzaak (bekenkende verdachten);
3. bedreigde getuigen in de zin van art. 136c Sv;
4. slachtoffers en getuigen, die geen verdachte of veroordeelde zijn.

Voor informanten en tipgevers geldt de Regeling Bijzondere opsporingsgelden (Stcrt. 2005, 66). Verdachten die in hun eigen zaak een bekennende verklaring afleggen, zijn geen getuigen en vallen niet onder deze aanwijzing. De getuige die als bedreigde getuige door de rechter-commissaris is erkend en dienovereenkomstig is gehoord, kan niet meer op de terechtzitting verschijnen om door de zittingsrechter te worden gehoord. Aan deze getuige kunnen geen toezeggingen worden gedaan (artikel 226j, vierde lid); de zittingsrechter moet zich een eigen oordeel over de betrouwbaarheid van de getuigenverklaring kunnen vormen.

1.5 De aanwijzing is van toepassing op de strafvordering in eerste aanleg en in hoger beroep.

2. Uitgangspunten

2.1 Getuigen hebben in beginsel de plicht om een getuigenverklaring voor de rechter af te leggen, indien zij daartoe een wettelijke oproeping ontvangen, zonder dat zij aanspraak kunnen maken op enige toezegging of tegemoetkoming van het openbaar ministerie. Slechts bij uitzondering (indien het belang van het onderzoek dit dringend vordert) kan het doen van een toezegging worden overwogen.

2.2 Bij het doen van de toezegging door de officier van justitie houdt hij rekening met de vereisten van proportionaliteit, subsidiariteit, zorgvuldigheid en interne openbaarheid.

2.3 Aan een getuige aan wie een toezegging wordt gedaan, moet een reëel voordeel in het vooruitzicht worden gesteld. Een toezegging die niet meer

behelst dan hetgeen de officier van justitie onder normale omstandigheden met toepassing van het bestaande beleid zou hebben besloten (bij voorbeeld sepot gering feit), is geen toezegging in de zin van deze aanwijzing.

2.4 Maatregelen tot het treffen van getuigenbescherming zullen veelal als onderdeel van de toezegging door de getuige worden verlangd, maar dienen los te worden gezien van de onderhandelingen en totstandkoming van de toezegging. De maatregelen ter fysieke beveiliging kunnen worden getroffen indien daartoe noodzaak en mogelijkheid bestaat, ook als geen overeenstemming wordt bereikt over de toezegging. Wel is mogelijk dat in de overeenkomst met de getuige wordt opgenomen dat de officier van justitie het treffen van de nodige maatregelen op grond van het Besluit getuigenbescherming zal bevorderen.

2.5 Toezeggingen tot strafvermindering worden ter toetsing voorgelegd aan de rechter-commissaris in het kader van een gerechtelijk vooronderzoek (artikel 226g, eerste lid, jo. artikel 226h, derde lid Sv). Overige toezeggingen van beperkte aard worden gevaloriseerd en in het dossier gevoegd van de verdachte ten laste van wie wordt verklaard (artikel 226g, vierde lid).

3. Wanneer toezegging?

3.1 De officier van justitie is op grond van artikel 226g, eerste lid, Sv bevoegd tot het doen van een toezegging aan een getuige, die tevens verdachte of veroordeelde is en die bereid is een verklaring af te leggen in een strafzaak tegen een (andere) verdachte, indien de verklaring betrekking heeft op één of meer van de volgende strafbare feiten:

a. misdrijven als omschreven in art. 67, eerste lid Sv die gepleegd zijn in georganiseerd verband of gezien hun aard of de samenhang met andere door de verdachte begane misdrijven een ernstige inbreuk op de rechtsorde opleveren;

b. misdrijven waarop naar de wettelijke omschrijving een gevangenisstraf van acht jaar of meer is gesteld.

3.2 De officier van justitie kan pas tot het maken van een afspraak met de getuige overgaan, indien deze afspraak dringend noodzakelijk is voor de opsporing, daaronder begrepen het voorkomen of het beëindigen van strafbare feiten en/of het vervolg-

gen ervan. Het moet aannemelijk zijn dat de getuigenverklaring niet zonder toezegging van de zijde van het openbaar ministerie kan worden verkregen (HR 6 april 1999, NJ 1999, 565, r.o. 2.4.)

Bij de beoordeling van de proportionaliteit betreft de officier van justitie de verhouding tussen:

- het belang van de verklaring enerzijds en het gewicht van de toezegging anderzijds;
- de aard van het strafbare feit waarover de getuige verklaart en dat van het strafbaar feit waarvoor hij wordt vervolgd.

Bij de beoordeling van de subsidiariteit beziet de officier van justitie of de feiten, waarover de getuige wil verklaren, niet of niet tijdig met andere opsporingsmethoden kunnen worden opgespoord, voorkomen, beëindigd en/of vervolgd.

4. Toelaatbare toezeggingen

Aan een getuige die tevens verdachte is, kunnen op grond van artikel 44a Sr toezeggingen worden gedaan met betrekking tot het vorderen van een hoofdstraf (gevangenisstraf, hechtenis, geldboete en taakstraf) die lager is dan op grond van de tenlastelegging gevorderd zou zijn in de eigen strafzaak van de getuige. De officier van justitie kan in dit verband alleen toezeggingen doen, strekkende tot:

- a. de vermindering van de te vorderen straf met ten hoogste de helft bij een onvoorwaardelijke vrijheidsstraf, taakstraf bestaande uit een werkstraf of geldboete;
- b. de omzetting van ten hoogste de helft van het onvoorwaardelijke gedeelte van de vrijheidsstraf, taakstraf bestaande uit een werkstraf of van een geldboete in een voorwaardelijk gedeelte;
- c. de vervanging van maximaal de helft van de vrijheidsstraf door een taakstraf bestaande uit een werkstraf of een onvoorwaardelijke geldboete.

Aan een getuige die reeds onherroepelijk is veroordeeld, kunnen toezeggingen worden gedaan met betrekking tot het uitbrengen van een positief advies tot vermindering van de opgelegde straf met ten hoogste de helft van die straf, indien de getuige een verzoekschrift tot gratie indient (artikel 226k Sv).

Overige toelaatbare toezeggingen zijn:

a) het intrekken van een uitgaand verzoek tot uitlevering of een Europees arrestatiebevel ter fine van strafvervolgung;

b) het verminderen van de vordering tot ontneming van wederrechtelijk verkregen voordeel met ten hoogste de helft, ook in het kader van de schikking op grond van artikel 511c Sv.

5. Niet toelaatbare toezeggingen

De officier van justitie mag geen toezeggingen doen met betrekking tot:

1. de inhoud van de tenlastelegging (zogenoemde plea-bargaining, bijvoorbeeld over het aantal op te nemen feiten in de dagvaarding en de zwaarte daarvan);
2. het in afwijking van het geldende opsporings- en vervolgingsbeleid afzien van actieve opsporing of vervolging van strafbare feiten (een toezegging die strekt tot het staken van de opsporing of tot een sepot na afsluiting van het opsporingsonderzoek in afwijking van het bestaande vervolgingsbeleid, is derhalve niet toegestaan);
3. het in Nederland ondergaan van een in het buitenland opgelegde vrijheidsstraf in het kader van de WOTS (hiertoe is o.a. toestemming nodig van het land waarin de betrokkene is gedetineerd; de officier van justitie is niet bevoegd);
4. het geven van een financiële beloning;
5. (het afzien van het vorderen van) bijkomende straffen en maatregelen, met uitzondering van de ontneming van het wederrechtelijk verkregen voordeel (zie onder 4);
6. het geheel of gedeeltelijk achterwege laten van de tenuitvoerlegging van een rechterlijke beslissing (zie Karman-arrest, HR 1 juni 1999, NJ 1999, 567);
7. het begunstigen van anderen dan de getuige, zoals diens levenspartner;
8. het treffen van getuigenbeschermingsmaatregelen, anders dan de toezegging dat de officier van justitie zal bevorderen dat zo nodig maatregelen ter bescherming van de getuige in opdracht van het College van procureurs-generaal op grond van het Besluit getuigenbescherming zullen worden getroffen.

6. Positie van de getuige

De getuige kan zich ten tijde van de onderhandelingen over de overeen-

komst en de totstandkoming hiervan laten bijstaan door een raadsman. Aan de getuige die nog geen raadsman heeft, wordt een raadsman toegevoegd (artikel 226h, eerste lid). De officier van justitie stelt in ieder geval twee voorwaarden aan de getuige, welke voorwaarden hij in een zo vroeg mogelijk stadium van de onderhandelingen aan de getuige kenbaar maakt:

1. De getuige verklaart zich bereid tot het afleggen van een getuigenverklaring ten overstaan van de rechter op de openbare terechtzitting.
2. De getuige die (mede)verdachte is, geeft volledige informatie en opening van zaken over zijn aandeel in de strafbare feiten waarop zijn getuigenverklaring betrekking heeft.

Voorts kunnen afspraken worden gemaakt over de mate waarin de getuige zich op het verschoningsrecht dat hem in verschillende hoedanigheden kan toekomen, zal beroepen. Dat betekent dat in de rede ligt dat wordt afgesproken dat de getuige zich niet op artikel 217 Sv. zal beroepen. De officier van justitie licht de getuige in over de invloed van de te maken afspraak op het hem toekomende verschoningsrecht.

De officier van justitie dient tevens aan de getuige met wie hij voornemens is een afspraak te maken, kenbaar te maken dat het College van procureurs-generaal de beslissing neemt over de toelaatbaarheid van het voorleggen van de afspraak aan de rechter-commissaris, die uiteindelijk over de totstandkoming van de afspraak beslist.

7. Procedure

7.1. Voornemen

- Het voornemen tot het maken van een afspraak kan zowel van de officier van justitie als van de getuige uitgaan.
- Indien de getuige een dergelijk voornemen kenbaar maakt aan de politie, stelt deze de officier van justitie daarvan onverwijld in kennis. Een toezegging kan uitsluitend worden gedaan door een officier van justitie.

7.2. Gesprek met de getuige

- De officier van justitie begint het gesprek met de getuige over het maken van een afspraak met verkre-

gen toestemming van de hoofdofficier van justitie.

- In dat gesprek wijst de officier van justitie de getuige erop dat hij de (globale) inhoud en de strekking van de door de getuige af te leggen verklaring schriftelijk vastlegt.
- De officier van justitie beoordeelt vervolgens of die verklaring een voldoende basis vormt om een onderhandelingsproces te starten.
- Indien de officier van justitie van oordeel is dat er onvoldoende basis is om dat onderhandelingsproces te starten, worden de gesprekken beëindigd.

7.3. Onderhandelingsproces

- Indien nadere onderhandelingen niet tot resultaat leiden, is het gebruik van de verklaring van de getuige door het openbaar ministerie uitgesloten. Vgl. ook artikel 226h, vierde lid: de stukken worden pas in het dossier gevoegd nadat de afspraak tot stand is gekomen.
- De officier van justitie bevordert dat de getuige zich tijdens het onderhandelingsproces laat bijstaan door een gekozen of toegevoegde raadsman.
- De behandelend officier van justitie legt het verloop van de onderhandelingen met de getuige nauwkeurig en schriftelijk vast in een journaal.
- De behandelend officier van justitie vergewist zich van de deugdelijkheid van de verklaring van de getuige en diens betrouwbaarheid.

7.4. Het op schrift stellen van de afspraak

- De voorgenomen afspraak wordt op schrift gesteld en bevat een zo nauwkeurig mogelijke omschrijving van:
 - a. de misdrijven waarover en (zo mogelijk) de verdachte(n) tegen wie de getuige bereid is een getuigenverklaring af te leggen;
 - b. de strafbare feiten waarvoor de getuige in de zaak waarin hij zelf verdachte is, wordt vervolgd of waarvoor hij is veroordeeld en op welke de toezegging betrekking heeft;
 - c. de voorwaarden die aan de getuige worden gesteld en waaraan deze bereid is te voldoen;
 - d. de inhoud van de toezegging (artikel 226g, tweede lid).
- De twee voorwaarden genoemd onder 6. worden in ieder geval op schrift gesteld.
- Over de op schrift gestelde voorge-

nomen afspraak wordt het advies gevraagd van de landsadvocaat.

7.5. Toetsing afspraak door het College van procureurs-generaal

- De op schrift gestelde voorgenomen afspraak wordt, door tussenkomst van de Centrale Toetsingscommissie, door de betrokken hoofdofficier van justitie ter toetsing voorgelegd aan het College van procureurs-generaal. Het advies van de landsadvocaat wordt bijgevoegd. De Centrale Toetsingscommissie adviseert het College van procureurs-generaal.
- Indien daarvoor aanleiding bestaat, treedt de voorzitter van het College van procureurs-generaal in overleg met de minister van Justitie over de voorgenomen afspraak. Aanleiding bestaat daartoe in ieder geval indien aan de afspraak politiek gevoelige aspecten zijn verbonden.

7.6. Toetsing afspraak door rechter-commissaris

- De officier van justitie stelt na instemming van het College van procureurs-generaal met de voorgenomen afspraak de rechter-commissaris daarvan in kennis. Hij vordert de toetsing van de rechtmatigheid van de afspraak (artikel 226g, derde lid).

7.7. De overeenkomst

- Nadat het College van procureurs-generaal toestemming heeft verleend en de afspraak door de rechter-commissaris rechtmatig is geoordeeld, ondertekenen de officier van justitie en de getuige de schriftelijke overeenkomst.

7.8. Strafdossier en terechtzitting

- De officier van justitie voegt een afschrift van de overeenkomst in het strafdossier van de verdachte(n) op wie de verklaring van de getuige betrekking heeft en in het strafdossier van de getuige die tevens verdachte is. Ter terechtzitting geeft de officier van justitie volledige opening van zaken met betrekking tot de feiten en omstandigheden die van belang zijn geweest voor de totstandkoming van de overeenkomst.
- In het requisitoir in de strafzaak tegen de getuige, die tevens verdachte is, wordt melding gemaakt van de straf die het openbaar ministerie op grond van het tenlastegelegde feit gevorderd zou hebben indien er geen overeenkomst tot stand zou zijn

gekomen, de bijdrage die de verdachte aan de strafvordering heeft geleverd en de wijze waarop hij aan zijn aangegane verplichtingen heeft voldaan en de strafvermindering die aan de verdachte gelet op deze omstandigheden zou toekomen.

• De officier van justitie streeft ernaar de strafzaak tegen de verdachte, waarin door de getuige een belastende verklaring wordt afgelegd, eerder af te doen dan de strafzaak tegen de getuige zelf.

8. *Gunstbetoon*

8.1 Onder gunstbetoon valt het verichten van handelingen die vallen binnen de normale bevoegdheden van de officier van justitie, die een relatief geringe betekenis hebben en niet rechtstreeks aan de beantwoording van de vragen van artikelen 348 en 350 raken, maar die wel op enigerlei wijze invloed kunnen hebben op de bereidheid tot het afleggen van een getuigenverklaring. Hierover kan de officier van justitie zelfstandig beslissen.

8.2 Indien sprake is van een uitdrukkelijk en causaal verband tussen het verlenen van een dergelijke gunst en de door de getuige af te leggen verklaring, dient hiervan overeenkomstig artikel 226g, vierde lid, een procesverbaal te worden opgemaakt, dat ten spoedigste bij de processtukken (in de zaak van de getuige en die van de verdachte ten laste van wie hij verklaart) wordt gevoegd.

8.3 Indien voor de te verlenen gunst de toestemming of medewerking van derden is vereist (zoals buitenlandse autoriteiten, de Minister van Justitie, de Minister voor Vreemdelingenbeleid en Integratie (IND)), dient de officier van justitie duidelijk te maken dat geen garantie kan worden gegeven voor het gewenste resultaat. Hij kan alleen een inspanningsverplichting aangaan.

8.4 Voorbeelden van gunsten zijn: het meewerken aan of het zich niet verzetten tegen een verzoek tot schorsing van de voorlopige hechtenis, de versnelde teruggave van inbeslaggenomen voorwerpen, voor zover het belang van de strafvordering zich daartegen niet verzet, het bewerkstelligen van een milder detentieregime voor een veroordeelde die zijn vrijheidsstraf ondergaat, het bewerkstelligen van de tenuitvoerlegging van de voorlopige hechtenis van de verdach-

te in een huis van bewaring dichterbij zijn sociale omgeving, het bevorderen dat de tenuitvoerlegging van een in het buitenland opgelegde straf in Nederland kan worden voortgezet in het kader van de WOTS en het verlenen van voorspraak bij bestuursorganen als de IND en de Belastingdienst.

Overgangsrecht

De beleidsregels in deze aanwijzing gelden vanaf de datum van inwerkingtreding.

**III BESLUIT GETUIGENBESCHERMING
EN NOTA VAN TOELICHTING
(STB. 2006, 21).**

Staatsblad van het Koninkrijk der Nederlanden

Jaargang 2006

21

Besluit van 21 december 2005, houdende regels ter uitvoering van artikel 226l van het Wetboek van Strafvordering (Besluit getuigenbescherming)

Wij Beatrix, bij de gratie Gods, Koningin der Nederlanden, Prinses van Oranje-Nassau, enz. enz. enz.

Op de voordracht van Onze Minister van Justitie van 27 augustus 2001, nr. 5116667/01/6;

Gelet op artikel 226l van het Wetboek van Strafvordering;

De Raad van State gehoord (advies van 29 oktober 2001, no. W03.01.0454/1);

Gezien het nader rapport van Onze Minister van Justitie van 14 december 2005, nr. 5390597/05/6;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Artikel 1

In dit besluit wordt verstaan onder:

- a. Onze Minister: de Minister van Justitie;
- b. College: het College van procureurs-generaal;
- c. hoofdofficier van justitie: de hoofdofficier van justitie die verantwoordelijk is voor het opsporingsonderzoek of de vervolging in het kader waarvan een verzoek tot het treffen van beschermingsmaatregelen is gedaan;
- d. officier van justitie: de officier van justitie bij het landelijk parket, belast met getuigenbescherming;
- e. onderdeel getuigenbescherming: het onderdeel bedoeld in artikel 2.

Artikel 2

1. Er is een onderdeel getuigenbescherming bij het Korps landelijke politiediensten, belast met:

- a. het opstellen van dreigingsanalyses;
- b. het adviseren van het bevoegde gezag omtrent de bescherming van personen als bedoeld in artikel 3;
- c. de uitvoering van beschermingsmaatregelen.

2. Dit onderdeel getuigenbescherming staat onder gezag van de officier van justitie.

Artikel 3

Beschermingsmaatregelen kunnen worden getroffen ten aanzien van een getuige als bedoeld in artikel 226a, 226g of 226k van het Wetboek van Strafvordering of van een andere persoon die medewerking heeft verleend aan de met de opsporing en vervolging van strafbare feiten belaste autoriteiten, voor zover daartoe een dringende noodzaak is ontstaan als gevolg van die medewerking en daarmee verband houdend overheidsoptreden.

Artikel 4

1. Het College kan het onderdeel getuigenbescherming opdragen ten aanzien van een persoon als bedoeld in artikel 3 een dreigingsanalyse op te stellen en advies uit te brengen omtrent de te treffen beschermingsmaatregelen en de uitvoerbaarheid daarvan.

2. De opdracht, bedoeld in het eerste lid, geschiedt schriftelijk en kan zonnodig mede betrekking hebben op de echtgenoot of levensgezel van de bedreigde persoon, diens kinderen, naaste familieleden of andere personen, voor zover zij een nauwe betrekking onderhouden met de bedreigde persoon.

Artikel 5

1. Indien uit de dreigingsanalyse een dringende noodzaak tot het treffen van beschermingsmaatregelen blijkt en het onderdeel getuigenbescherming over de uitvoerbaarheid van de maatregelen advies heeft uitgebracht, kan het College het onderdeel getuigenbescherming opdragen maatregelen te treffen ter bescherming van de bedreigde persoon. In de bij besluit van Onze Minister aangewezen gevallen stelt het College Onze Minister terstond in kennis van het voornemen tot het verstrekken van een opdracht tot het treffen van beschermingsmaatregelen.

2. De opdracht tot het treffen van beschermingsmaatregelen geschiedt schriftelijk en vermeldt haar geldigheidsduur. De opdracht kan zonnodig mede betrekking hebben op de personen, bedoeld in artikel 4, tweede lid.

Artikel 6

In afwijking van de artikelen 4 en 5, kan in spoedeisende gevallen Onze Minister, het College of een lid daarvan het onderdeel getuigenbescherming mondeling opdracht verstrekken tot het treffen van tijdelijke noodmaatregelen. Zo spoedig mogelijk na de mondelinge opdracht wordt deze op schrift gesteld en wordt een opdracht als bedoeld in artikel 4, eerste lid, verstrekt.

Artikel 7

1. Indien een opdracht tot het treffen van beschermingsmaatregelen is verstrekt, sluit de officier van justitie met de te beschermen persoon een schriftelijke overeenkomst waarin in ieder geval bepalingen zijn opgenomen omtrent de verplichtingen van de te beschermen persoon en van het onderdeel getuigenbescherming alsmede de gevolgen van niet-nakoming daarvan.

2. Behoudens spoedeisende gevallen als bedoeld in artikel 6, vangt de uitvoering van de beschermingsmaatregelen niet aan alvorens een overeenkomst als bedoeld in het eerste lid is gesloten.

Artikel 8

1. Uiterlijk een maand voordat de geldigheidsduur van de opdracht tot het treffen van beschermingsmaatregelen zal verstrijken rapporteert het onderdeel getuigenbescherming aan het College omtrent de uitvoering van de beschermingsmaatregelen. Van deze rapportage maken een geactualiseerde dreigingsanalyse en een advies omtrent de verlenging, wijziging of beëindiging van de opdracht deel uit. Het College beslist terzake.

2. Onverminderd het eerste lid, rapporteert het onderdeel getuigenbescherming aan het College, op zijn verzoek of uit eigen beweging, zodra daartoe aanleiding bestaat.

Artikel 9

1. Op verzoek van een internationaal gerecht tot bescherming van een getuige kan Onze Minister, na advies van de officier van justitie, het onderdeel getuigenbescherming opdracht geven tot het uitvoeren van beschermingsmaatregelen.

2. Op verzoek van een bevoegde autoriteit van een vreemde staat kan de officier van justitie het onderdeel getuigenbescherming opdragen beschermingsmaatregelen te treffen of voort te zetten ten aanzien van een daartoe door die autoriteit aangewezen persoon.

3. De opdracht, bedoeld in het eerste en tweede lid, geschiedt schriftelijk en vermeldt haar geldigheidsduur. Uiterlijk een maand voordat de geldigheidsduur zal verstrijken, rapporteert het onderdeel getuigenbescherming aan de officier van justitie omtrent de uitvoering van de beschermingsmaatregelen. Onze Minister beslist over de verlenging, wijziging of beëindiging van de opdracht in de gevallen bedoeld in het eerste lid; de officier van justitie beslist in de gevallen bedoeld in het tweede lid.

Artikel 10

Dit besluit treedt in werking op een bij koninklijk besluit te bepalen tijdstip.

Artikel 11

Dit besluit wordt aangehaald als: Besluit getuigenbescherming.

Lasten en bevelen dat dit besluit met de daarbij behorende nota van toelichting in het Staatsblad zal worden geplaatst.

's-Gravenhage, 21 december 2005

Beatrix

De Minister van Justitie,
J. P. H. Donner

Uitgegeven de zeventiende januari 2006

De Minister van Justitie,
J. P. H. Donner

Het advies van de Raad van State is openbaar gemaakt door terinzagelegging bij het Ministerie van Justitie.
Tevens zal het advies met de daarbij ter inzage gelegde stukken worden opgenomen in het bijvoegsel bij de Staatscourant van 14 februari 2006, nr. 32.

NOTA VAN TOELICHTING**Algemeen**

Het onderhavige besluit is gebaseerd op artikel 226l van het Wetboek van Strafvordering. Dit artikel is bij de wet van 12 mei 2005 tot wijziging van het Wetboek van Strafrecht en het Wetboek van Strafvordering met betrekking tot verklaringen van getuigen die in ruil voor een toezegging van het openbaar ministerie zijn afgelegd (Stb. 254) in het Wetboek van Strafvordering opgenomen. Het bepaalt dat de Minister van Justitie op bij algemene maatregel van bestuur te bepalen wijze maatregelen kan treffen voor de feitelijke bescherming van bedreigde getuigen, getuigen die tevens verdachte zijn en getuigen die reeds veroordeeld zijn. Bij voorstel van Reparatiewet II Justitie (Kamerstukken II 30 171, 2004/05 nr. 1), is een verruiming van de kring van personen opgenomen die voor getuigenbescherming in aanmerking kunnen worden gebracht. De in dit besluit neergelegde regeling is voor het grootste deel een formalisering van de huidige praktijk en bevat het algemene kader voor de uitvoering van getuigenbescherming. De Instructie getuigenbescherming, die door het College van procureurs-generaal in aangepaste vorm zal worden vastgesteld, bevat een verdere precisering van de procedures die bij de uitvoering van getuigenbescherming moeten worden gevolgd.

Burgers kunnen op verschillende manieren bijdragen aan de opsporing en vervolging van strafbare feiten. Meestal gebeurt dit door het verstrekken van informatie aan de politie, het openbaar ministerie of aan de rechter: hetzij als getuige, hetzij als een persoon die op een andere wijze medewerking heeft verleend aan de met opsporing en vervolging van strafbare feiten belaste autoriteiten. Op de precieze kring van personen die voor getuigenbescherming in aanmerking kunnen komen ga ik hierna in.

Op basis van dit besluit kunnen voor de duur van een dreiging tegen een persoon beschermingsmaatregelen worden getroffen. Deze maatregelen hebben dus geen permanent karakter. Ook hebben de maatregelen in beginsel niet tot doel volledig in het levensonderhoud van de betrokken persoon te voorzien. Dit betekent dat de te beschermen persoon steeds zijn eigen verantwoordelijkheid behoudt voor de inrichting van zijn leven. De beschermingsmaatregelen dragen slechts bij aan de bescherming van die persoon gedurende de periode dat hij tengevolge van zijn optreden ten behoeve van of in een strafrechtelijke procedure ernstig wordt bedreigd. Zodra die dreiging is geëindigd, houdt de zorgplicht van de overheid op, worden de maatregelen beëindigd en dient de betrokken persoon in staat te zijn weer volledig zelfstandig te functioneren.

De kern van de regeling komt in het kort op het volgende neer. Het College van procureurs-generaal (hierna: het College) is bevoegd te beslissen omtrent het al dan niet treffen van beschermingsmaatregelen. In bijzondere gevallen wordt een voorgenomen beslissing voorgelegd aan de Minister van Justitie. Het onderdeel getuigenbescherming, ondergebracht bij het Korps landelijke politiediensten (KLPD), is belast met het opstellen van dreigingsanalyses, de advisering over en uitvoering van beschermingsmaatregelen. Het feit dat het College bevoegd is besluiten te nemen terzake van het treffen van beschermingsmaatregelen heeft tot gevolg dat noch de politie, noch de officier van justitie zonder onderliggend besluit van het College definitieve toezeggingen aan getuigen kan doen omtrent het treffen van beschermingsmaatregelen. De officier van justitie bij het landelijk parket, belast met getuigenbescherming, treedt op als intermediair tussen het College van procureurs-generaal en het onderdeel getuigenbescherming. Deze officier van justitie is bevoegd het team getuigenbescherming opdrachten te geven en adviseert het College

gevraagd en ongevraagd over aangelegenheden op het gebied van getuigenbescherming. In het College is een van de leden belast met de portefeuille getuigenbescherming.

Over het ontwerpbesluit en de nota van toelichting zijn adviezen uitgebracht door het Openbaar Ministerie en de Raad voor het KLPD. Gelet op het tijdsverloop is door het College van procureurs-generaal desgevraagd een aanvullend advies uitgebracht, dat is afgestemd met het KLPD. Deze adviezen zijn zo veel mogelijk verwerkt.

Personen die in aanmerking kunnen komen voor beschermingsmaatregelen

De personen die in aanmerking kunnen komen voor beschermingsmaatregelen zijn getuigen en personen die, anders dan als getuige, medewerking hebben verleend aan de opsporing of vervolging van strafbare feiten. Het komt voor dat die medewerking aanleiding geeft of zal geven tot een dreiging. In uitzonderlijke gevallen is die dreiging zo ernstig en staat deze in zodanig direct verband met de verleende medewerking aan politie en justitie, dat er voor de overheid een zorgplicht ontstaat de betrokken persoon voor de duur van de dreiging te beschermen. In dit verband valt te denken aan burgerinformanten en -infiltranten, burgerpseudokopers, en -dienstverleners. Deze personen kunnen alleen dan in aanmerking komen voor beschermingsmaatregelen wanneer er een ernstige en serieus te nemen dreiging bestaat die direct verband houdt met (a) de verleende of te verlenen medewerking aan de politie en het openbaar ministerie en (b) het daarmee verband houdende overheidsoptreden. In dat geval zal er doorgaans sprake zijn van een dringende noodzaak tot het treffen van beschermingsmaatregelen door de overheid. Of er een ernstige en serieus te nemen dreiging bestaat wordt beoordeeld aan de hand van een dreigingsanalyse. Met «daarmee verband houdend overheidsoptreden» wordt bedoeld dat de dreiging moet zijn ontstaan door toedoen van de overheid. Dit betekent dat wanneer het eigen handelen van de betrokkene de oorzaak van de dreiging is – bijvoorbeeld omdat door zijn eigen optreden zijn identiteit bekend is geworden – er in beginsel geen zorgplicht ontstaat voor de overheid. In dat geval is de dreiging aan zijn eigen handelen te wijten, waarvoor de overheid geen verantwoordelijkheid kan dragen.

Tenslotte kunnen, indien het College heeft besloten tot het doen treffen van beschermingsmaatregelen ten aanzien een persoon die tot een van de hierboven genoemde categorieën behoort, zonedig ook andere personen, voor zover zij een nauwe, vaak persoonlijke, betrekking met de bedreigde persoon onderhouden eveneens in aanmerking komen voor beschermingsmaatregelen. Het zal dan bijvoorbeeld kunnen gaan om de echtgenoot of levensgezel van de bedreigde persoon, diens kinderen of naaste familieleden of eventueel andere personen. De noodzaak tot het treffen van beschermingsmaatregelen voor deze personen kan ontstaan doordat deze personen zodanig nauw en direct betrokken zijn bij de bedreigde persoon dat de dreiging zich mede tot hen uitstrekt.

Overigens is het treffen van beschermingsmaatregelen niet alleen mogelijk ten behoeve van getuigen in de nationale rechtsorde, maar ook in een internationale context. Daarbij kan het enerzijds gaan om beschermingsmaatregelen op verzoek van andere Staten, en anderzijds over maatregelen die worden genomen op verzoek van internationale gerechten zoals het Joegoslaviëtribunaal en het Internationaal Strafhof. Voor deze gevallen is een aparte procedure voorzien in artikel 9 van dit besluit.

Het besluit ziet niet op de bescherming van personen en instellingen die buiten een strafvorderlijke context behoefte hebben aan beschermingsmaatregelen, zoals hoogwaardigheidsbekleders of andere personen die in

verband met hun functie worden bedreigd. Hun bescherming is geregeld in het kader van het Stelsel bewaken en beveiligen.

De aanvraag- en besluitvormingsprocedure

De hoofdofficier van justitie die verantwoordelijk is voor het opsporingsonderzoek of de vervolging in het kader waarvan een persoon bescherming behoeft dient schriftelijk een verzoek in tot het doen treffen van beschermingsmaatregelen. In de praktijk zullen dergelijke verzoeken door tussenkomst van de officier van justitie bij het landelijk parket, belast met getuigenbescherming, bij het College worden ingediend. Hierover kunnen regels worden opgenomen in de Instructie getuigenbescherming. Een verzoek tot het doen treffen van beschermingsmaatregelen kan betrekking hebben op de situatie dat onverwachts een dreiging is ontstaan, bijvoorbeeld door het onbedoeld bekend worden van de identiteit van een betrokken persoon. Het kan echter ook gaan om de situatie dat door het openbaar ministerie wordt overwogen een bepaalde persoon te verzoeken medewerking te verlenen aan de opsporing en vervolging, waarbij op voorhand is te voorzien dat deze medewerking aanleiding zal geven tot een dreiging. Denkbaar is dat degene die overweegt met de officier van justitie een afspraak te maken in de zin van artikel 226g van het Wetboek van Strafvordering daarbij ook als voorwaarde stelt dat voor hem getuigenbeschermingsmaatregelen worden getroffen. De beslissing of daartoe de mogelijkheid bestaat kan evenwel pas worden genomen na een dreigingsanalyse als bedoeld in artikel 4 van dit Besluit en zal overeenkomstig de in dit besluit aangegeven procedure worden afgewikkeld.

Op basis van het verzoek van de hoofdofficier beslist het College het onderdeel getuigenbescherming al dan niet opdracht te geven tot het opstellen van een dreigingsanalyse en een advies over de eventueel te treffen beschermingsmaatregelen en de uitvoerbaarheid daarvan. In de dreigingsanalyse worden aard en ernst van de dreiging omschreven. Indien deze als serieus en ernstig is aan te merken zal het onderdeel getuigenbescherming voorstellen kunnen doen voor de te treffen maatregelen. De aard van deze maatregelen hangt samen met de aard en de ernst van de bedreiging. De voor te stellen maatregelen zullen steeds worden afgestemd op de specifieke noden in het concrete geval. De beschermingsmaatregelen kunnen variëren in duur en intensiteit.

Naast het opstellen van de dreigingsanalyse en een voorstel met betrekking tot te treffen maatregelen zal het onderdeel getuigenbescherming adviseren over de uitvoerbaarheid van de voorgestelde maatregelen in het concrete geval. Dit is nodig omdat bepaalde beschermingsmaatregelen soms ingrijpende gevolgen kunnen hebben voor de te beschermen persoon en zijn eventuele levensgezel of gezinsleden. Het is denkbaar dat sommige personen niet in staat zullen zijn die gevolgen te dragen. In dat geval zal naar andere oplossingen worden gezocht. Teneinde het College gedegen te kunnen adviseren over de uitvoerbaarheid van de maatregelen kan het onderdeel getuigenbescherming de te beschermen persoon verzoeken aan een psychologisch onderzoek mee te werken.

Op basis van de dreigingsanalyse, het voorstel voor de te treffen maatregelen en het advies omtrent de uitvoerbaarheid in het concrete geval beslist het College al dan niet opdracht te verlenen tot het doen uitvoeren van de voorgestelde maatregelen gedurende een bepaalde periode.

De uitvoering van de maatregelen

Met de uitvoering van beschermingsmaatregelen is het onderdeel getuigenbescherming bij het KLPD belast. De uitvoering van de maatregelen valt binnen de algemene taakopdracht van de politie, zoals omschreven in artikel 2 van de Politiewet 1993, en geschiedt met inachtneming van de daarvoor geldende wettelijke kaders en bevoegdheden. Ter bescherming van een bedreigde persoon kunnen verschillende soorten maatregelen worden getroffen. Deze variëren van elektronische beveiliging van een woning, het verzorgen van een tijdelijk verblijf elders tot het tijdelijk verschaffen van een andere identiteit. De wettelijke basis voor het verschaffen van een tijdelijke andere identiteit is neergelegd in artikel 42a van de Politiewet 1993. Ook kunnen beschermingsmaatregelen worden getroffen ten aanzien van een bedreigde persoon die gedetineerd is. Hierover bestaan afspraken met de Dienst Justitiële Inrichtingen van het Ministerie van Justitie.

Bij de uitvoering van de beschermingsmaatregelen hebben de begeleiders van het onderdeel getuigenbescherming geregeld contact met de te beschermen persoon. De contacten tussen de justitiële autoriteiten, zoals het openbaar ministerie en de rechter-commissaris, en de te beschermen persoon verlopen via het onderdeel getuigenbescherming.

Voorafgaand aan de uitvoering van de maatregelen wordt namens de staat door de officier van justitie, belast met getuigenbescherming, een schriftelijke overeenkomst gesloten met de te beschermen persoon. Hij laat zich daartoe vooraf bijstaan door de Landsadvocaat. De inhoud van de overeenkomst wordt voorbereid door het onderdeel getuigenbescherming. In de overeenkomst, die civielrechtelijk van aard is, zijn de rechten en plichten van beide partijen omschreven, alsmede de gevolgen van niet-nakoming van die plichten. Met de ondertekening van deze overeenkomst verbinden partijen zich tot het nakomen van de verplichtingen die uit de overeenkomst voortvloeien en die verband houden met de uitvoering van de beschermingsmaatregelen. De te beschermen persoon kan zich bij het opstellen van deze overeenkomst door een raadsman laten bijstaan. De officier van justitie bevordert dat de te beschermen persoon voorzien is van rechtsbijstand; als hij niet over voldoende middelen beschikt om een raadsman te betalen, dan zal de Staat daarin voorzien. Uit de overeenkomst vloeit voor de staat een inspanningsverplichting voort tot het treffen van de passende beschermingsmaatregelen; voor de te beschermen persoon betreft het vooral verplichtingen die het onderdeel getuigenbescherming in staat stellen de beschermingsmaatregelen doeltreffend en veilig uit te voeren. Zo kan als verplichting worden gesteld dat de te beschermen persoon zich onthoudt van het leggen van contact met bepaalde personen die verantwoordelijk zijn voor de dreiging of van het bezoeken van bepaalde plaatsen. Het niet nakomen van dergelijke verplichtingen kan de goede uitvoering van de maatregelen zodanig in gevaar brengen dat deze in feite onmogelijk is geworden. In dat geval kunnen de te treffen maatregelen worden gewijzigd of zelfs worden beëindigd. Het College beslist hierover, op advies van het onderdeel getuigenbescherming.

De overeenkomst tussen de te beschermen persoon en de staat is van civielrechtelijke aard. Geschillen zullen derhalve zonder nadere regeling bij de civiele rechter kunnen worden beslecht. Deze rechter kan op grond van bescherming van de persoonlijke levenssfeer van partijen besluiten de zitting achter gesloten deuren te laten plaatsvinden. Wanneer beide partijen arbitrage overeenkomen, staat daar niets aan in de weg. In de overeenkomst moet daartoe een arbitrageclausule worden opgenomen, waarbij ook inhoudelijke regels m.b.t. de arbitrage kunnen worden

vastgelegd. Voor zover de overeenkomst dergelijke regels niet bevat, gelden de regels uit het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering (vierde boek).

Behandeling van geschillen in een raadkamerprocedure is alleen mogelijk, als het wetboek in een dergelijke beslissing voorziet. De wet voorziet thans niet in een regeling voor de bedoelde geschillen. De noodzaak tot het treffen van een dergelijke regeling is niet aanwezig gelet op het uiterst geringe aantal keren dat de bedoelde geschillen voorkomen.

Het tijdelijk verschaffen van een andere identiteit laat verplichtingen jegens derden in beginsel onverlet. Schuldeisers voor wie de tijdelijk nieuwe identiteit van de schuldenaar onbekend is, zullen door deze identiteitswijziging gemakkelijk gedupeerd worden. Een dergelijke benadeling kan moeilijk worden begrepen onder het risico dat schuldeisers nu eenmaal dragen in het maatschappelijk verkeer. Uitgangspunt moet zijn dat schuldeisers geen slachtoffer worden van regels op het gebied van de criminaliteitsbestrijding. Bij aanvang van het getuigenbeschermingsprogramma moet de te beschermen getuige dan ook openheid geven over zijn financiële zaken en dan in het bijzonder over zijn schulden en baten. De getuige-schuldenaar dient zijn schulden te vereffenen. Bij onvoldoende baten zal de Staat de schulden voldoen. Indien dat niet mogelijk is zal de Staat de schulden overnemen.

Financiële paragraaf

De kosten die worden gemaakt bij de concrete uitvoering van beschermingsmaatregelen komen voor rekening van mijn begroting. De personele kosten van het onderdeel getuigenbescherming komen, sinds de overgang van het beheer van het KLPD naar het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, voor rekening van dit ministerie. Gelet op het feit dat de regeling een formalisering is van de huidige praktijk, waarin slechts een zeer gering aantal personen voor toepassing van de regeling in aanmerking komt, is aanvullende financiering vooralsnog niet nodig.

Artikelsgewijs

Artikel 2

Bij het KLPD is een onderdeel, thans genaamd het team getuigenbescherming, uitsluitend belast met de bescherming van personen die als gevolg van de door hen verleende medewerking aan de opsporing en vervolging worden bedreigd. Dit onderdeel verricht derhalve geen werkzaamheden op het terrein van bescherming van leden van de rechterlijke macht of andere personen die in verband met hun functie worden bedreigd.

De werkzaamheden bestaan uit het opstellen van dreigingsanalyses, het doen van voorstellen met betrekking tot de te treffen maatregelen, het adviseren over de uitvoerbaarheid daarvan in het concrete geval en de daadwerkelijke uitvoering van de maatregelen. Onder de uitvoering van beschermingsmaatregelen vallen onder andere de werkzaamheden in verband met het verkrijgen van een tijdelijk aan te nemen identiteit. Ook onderhoudt het team getuigenbescherming de contacten tussen de te beschermen persoon en de justitiële autoriteiten. Zo worden officiële stukken via dit team aan de betrokken persoon gezonden. Ook contacten die voorafgaan aan bijvoorbeeld een getuigenverhoor lopen via dit team.

Artikel 3

De personen die in aanmerking kunnen komen voor het treffen van beschermingsmaatregelen zijn onder te verdelen in vier categorieën: bedreigde getuigen (artikel 226a Sv), getuigen die tevens verdachte zijn (artikel 226g Sv), getuigen die reeds veroordeeld zijn (artikel 226k Sv) en andere personen die hebben bijgedragen aan de opsporing of vervolging. Tot deze laatste categorie behoren bijvoorbeeld de informant, de beperkt anonieme getuige zoals geregeld in artikel 190 Sv en de «gewone» getuige, maar ook getuigen waarvoor de justitiële autoriteiten van een andere Staat of een internationaal gerecht Nederland om bescherming verzoekt. Onder deze categorie vallen geen overheidsfunctionarissen zoals politiefunctarissen, leden van het openbaar ministerie of van de zittende magistratuur, die in het kader van de uitoefening van hun functie onderwerp van bedreiging zijn.

De personen waar het onderhavige besluit betrekking op heeft kunnen slechts in aanmerking komen voor beschermingsmaatregelen indien sprake is van een ernstige dreiging die is ontstaan als gevolg van de medewerking van die persoon aan de opsporing of vervolging en het daarmee verband houdende overheidsoptreden. In dat geval kan sprake zijn van een dringende noodzaak tot het treffen van maatregelen door de overheid. De enkele mededeling dat de betrokkene zich bedreigd voelt zal in de regel niet voldoende zijn voor het treffen van maatregelen. Overigens heeft de overheid wel tot taak getuigen op sommige risico's van het afleggen van een verklaring te wijzen, bijvoorbeeld in zaken waarbij terroristische groeperingen zijn betrokken.

Artikel 4

De hoofdofficier van justitie die verantwoordelijk is voor het opsporingsonderzoek of de vervolging in het kader waarvan een persoon bescherming behoeft is bevoegd tot het indienen van een verzoek bij het College tot het doen treffen van beschermingsmaatregelen. Een dergelijk verzoek zal in de praktijk worden ingediend door tussenkomst van de officier van justitie, belast met getuigenbescherming. Dit wordt bepaald in de instructie getuigenbescherming. Deze officier van justitie zal het College adviseren over het verzoek en de mogelijke opdracht aan het team getuigenbescherming tot het opstellen van een dreigingsanalyse en een advies omtrent de te treffen maatregelen en de uitvoerbaarheid daarvan.

De opdracht tot het opstellen van een dreigingsanalyse en het treffen van beschermingsmaatregelen kan zo nodig tevens betrekking hebben op de echtgenoot of levensgezel van de bedreigde persoon, zijn kinderen of naaste familieleden of andere personen, echter voor zover deze personen een nauwe betrekking met de bedreigde persoon onderhouden.

Artikel 5

Indien de opgestelde dreigingsanalyse uitwijst dat sprake is van een dringende noodzaak tot het treffen van beschermingsmaatregelen, kan het College besluiten tot het doen treffen van dergelijke maatregelen. Van een dringende noodzaak is in beginsel sprake wanneer er een ernstige en serieus te nemen dreiging bestaat die het gevolg is van de door de bedreigde persoon verleende medewerking aan de opsporing en vervolging en het daarmee verband houdende overheidsoptreden. Het College zal bij de overwegingen voor het treffen van beschermingsmaatregelen rekening moeten houden met het advies van het team getuigenbescherming omtrent de te treffen maatregelen en de uitvoerbaarheid daarvan. Het ligt niet voor de hand dat het College in afwijking van een negatief advies van het team getuigenbescherming zonder meer

besluit tot het doen treffen van beschermingsmaatregelen. Als deze situatie zich voordoet en het negatieve advies heeft betrekking op de uitvoerbaarheid van de maatregelen in het kader van de daaraan verbonden risico's voor de betrokken medewerkers, zal het College eerst in overleg dienen te treden met de korpsbeheerder van het KLDP, alvorens de opdracht te verstrekken.

In de door de minister van justitie aan te wijzen gevallen dient het voornemen tot het doen treffen van beschermingsmaatregelen aan hem te worden voorgelegd. Deze gevallen hebben in ieder geval betrekking op maatregelen waaraan relatief hoge kosten of politiek gevoelige aspecten zijn verbonden. Dit laat uiteraard onverlet dat van het College mag worden verwacht dat het eigenere beweging de minister van justitie zal informeren, indien daartoe aanleiding bestaat.

Zoals in het algemeen deel van de toelichting gesteld, hebben de beschermingsmaatregelen in beginsel steeds een tijdelijk karakter, namelijk voor de duur van de bedreiging. Zij kunnen dan ook nimmer tot doel hebben een oplossing te vormen voor eventuele persoonlijke of zakelijke problemen die zich in het leven van een betrokkene hebben voorgedaan of voordoen. In de schriftelijke opdracht tot het treffen van beschermingsmaatregelen wordt de geldigheidsduur vermeld. Indien na afloop van die periode nog steeds de noodzaak bestaat tot beschermingsmaatregelen kan het College op basis van artikel 8 de opdracht verlengen of wijzigen.

Indien de opdracht tot het opstellen van een dreigingsanalyse mede betrekking had op de echtgenoot of levensgezel van de bedreigde persoon, diens kinderen of naaste familieleden of andere personen (artikel 4, tweede lid) en uit deze analyse blijkt dat de dreiging zich mede uitstrekt tot een of meerdere van deze personen, kan het College besluiten dat de opdracht tot het doen treffen van beschermingsmaatregelen mede betrekking heeft op deze personen. Het zal dan steeds moeten gaan om personen die een nauwe betrekking onderhouden met de bedreigde persoon. Met «nauwe betrekking» wordt aangegeven dat de desbetreffende personen een nauwe (familie)band hebben met de bedreigde persoon en zich in zijn directe omgeving bevinden.

Artikel 6

Het kan voorkomen dat een dreiging acuut ontstaat. In dat geval kan het nodig zijn onmiddellijk tijdelijke noodmaatregelen te treffen ten aanzien van de bedreigde persoon. Wanneer zich een dergelijke situatie voordoet zal het niet mogelijk zijn de normale procedure te volgen van het opstellen van een dreigingsanalyse en een advies over de uitvoerbaarheid. Op basis van dit artikel kan in een dergelijk geval het College of een lid daarvan mondeling opdracht geven tot het treffen van passende voorlopige beschermingsmaatregelen. Deze kunnen eveneens zonnig betrekking hebben op de echtgenoot of levensgezel, kinderen, naaste familieleden of andere personen, voorzover zij in een direct en nauw verband staan tot de bedreigde persoon. De mondelinge opdracht dient wel spoedig daarna gevolgd te worden door een opdracht tot het opstellen van een dreigingsanalyse en een advies over de uitvoerbaarheid, zodat alsnog de normale besluitvormingsprocedure kan worden gevolgd.

Artikel 7

Uitgangspunt is dat voorafgaand aan de uitvoering van beschermingsmaatregelen een overeenkomst wordt gesloten tussen de te beschermen persoon en de officier van justitie belast met getuigenbescherming. De te beschermen persoon kan zich bij het sluiten van deze overeenkomst laten bijstaan door een raadsman. Met het ondertekenen van deze civielrechtelijke overeenkomst verbindt de te beschermen persoon zich aan een

aantal voorwaarden die noodzakelijk zijn om succesvol en veilig uitvoering te kunnen geven aan de beschermingsmaatregelen. Daartegenover staat dat de staat wordt gebonden aan een inspanningsverplichting de betrokken persoon zo goed mogelijk te beschermen.

Artikel 8

De opdracht tot het treffen van beschermingsmaatregelen wordt verstrekt voor bepaalde tijd. Voordat die periode eindigt, rapporteert het onderdeel getuigenbescherming aan het College over het verloop van de beschermingsmaatregelen en de actuele status van de dreiging. Op basis van deze rapportage zijn drie beslissingen mogelijk. Het College besluit tot onverkorte voortzetting, wijziging of beëindiging van de maatregelen. Wijziging van de beschermingsmaatregelen zal plaats kunnen vinden wanneer bijvoorbeeld de dreiging nog wel bestaat, doch in minder ernstige mate. In dat geval kan met minder ingrijpende maatregelen worden volstaan. Beëindiging van de maatregelen zal plaats kunnen vinden wanneer bijvoorbeeld het gevaar is geweken. Voorts rapporteert het team aan het College zodra daartoe aanleiding bestaat. Aanleiding daartoe bestaat in ieder geval wanneer de omstandigheden zich tussentijds zodanig hebben gewijzigd dat aanleiding bestaat de opdracht tot het treffen van maatregelen te wijzigen of te beëindigen. De rapportages van het onderdeel getuigenbescherming zullen in de praktijk door tussenkomst van de officier van justitie, belast met getuigenbescherming, aan het College worden gezonden. Regels over deze interne gang van zaken zullen worden opgenomen in de Instructie getuigenbescherming.

Artikel 9

Internationale samenwerking vindt plaats op diverse strafrechtelijke terreinen, zo ook op het terrein van de getuigenbescherming. Het gaat hierbij zowel om wederzijdse kennisoverdracht als om het daadwerkelijk overnemen van de uitvoering van beschermingsmaatregelen. In het laatste geval kan het gaan om beschermingsmaatregelen die in het buitenland zijn aangevangen en door Nederland worden overgenomen of die in Nederland zijn aangevangen en door het buitenland worden overgenomen. Zo zal Nederland voor een bepaalde periode als gastland kunnen functioneren ten behoeve van een buitenlandse bedreigde getuige.

Het belang van deze vormen van internationale samenwerking wordt zowel door de Europese Unie (Resolutie van de Raad van 20 december 1996 betreffende personen die met justitie samenwerken bij de bestrijding van internationaal georganiseerde criminaliteit, PbEG nr. C 10 van 11 januari 1997), als door de Raad van Europa (Aanbevelingen No. R (97) 13, met betrekking tot bedreigde getuigen en de rechten van de verdediging, van 10 september 1997 en No. R (05) 9, met betrekking tot de bescherming van getuigen en meewerkende verdachten, van 20 april 2005) benadrukt.

In het geval een verzoek van getuigenbescherming afkomstig is van een internationaal gerecht, wordt dit gericht aan de Minister van Justitie. Doorgaans zal het verzoek dan samenhangen met verplichtingen die Nederland is aangegaan jegens internationale gerechten, zoals bijvoorbeeld in de Zetelovereenkomsten met het Joegoslaviëtribunaal en het Internationaal Strafhof. Dat juridische instrumentarium zal dan ook bepalend zijn voor de eventuele vormvereisten van het verzoek; omdat van rechtshulp in de zin van Titel X geen sprake is, zal het daarin bepaalde op deze gevallen ook niet van toepassing zijn.

De Minister van Justitie stelt het verzoek in handen van de officier van justitie bij het Landelijk parket belast met getuigenbescherming met het verzoek om advies omtrent het inwilligen van het verzoek. Deze geeft zijn

advies na overleg met het onderdeel getuigenbescherming. Indien de Minister van Justitie met dit advies instemt, maakt hij met het desbetreffende internationaal gerecht een schriftelijke afspraak en geeft hij een opdracht tot de uitvoering van getuigenbescherming.

Bij het overnemen van beschermingsmaatregelen op verzoek van een andere Staat door Nederland zal het gaan om personen ten aanzien van wie door de buitenlandse autoriteiten reeds is beslist dat zij in aanmerking komen voor beschermingsmaatregelen. De gevallen waarin Nederland de uitvoering van beschermingsmaatregelen ten behoeve van andere Staten over kan nemen zijn in twee categorieën te onderscheiden.

De eerste categorie heeft betrekking op het overnemen van beschermingsmaatregelen die worden getroffen ten aanzien van een persoon die nog betrokken is bij een lopende strafzaak, bijvoorbeeld een bedreigde getuige. De tweede categorie heeft betrekking op personen die met het verlenen van medewerking een strafrechtelijk belang hebben gediend, doch waarbij de strafzaak waarin dat belang werd gediend reeds is afgedaan.

Ten aanzien van getuigenbescherming zal de officier van justitie bij het landelijk parket, belast met getuigenbescherming, de bevoegde autoriteit zijn. Hij is immers het bevoegde gezag over het onderdeel getuigenbescherming, die met de uitvoering van een verzoek zal worden belast. Teneinde een duidelijke regeling te treffen voor alle buitenlandse verzoeken betreffende getuigenbescherming is ervoor gekozen de officier van justitie, belast met getuigenbescherming, de bevoegdheid te geven over de uitvoering van al deze buitenlandse verzoeken te beslissen.

Dit neemt niet weg dat het College bij instructie kan bepalen in welke gevallen het betrokken wenst te worden bij deze besluitvorming. De regel dat de minister in bepaalde gevallen vooraf in kennis moet worden gesteld is hier eveneens van toepassing.

Indien uiteindelijk wordt besloten beschermingsmaatregelen in Nederland te doen treffen met betrekking tot een persoon ten aanzien van wie in het buitenland is beslist dat hij in aanmerking komt voor getuigenbescherming, zal een opdracht daartoe worden verstrekt aan het onderdeel getuigenbescherming. Het ligt voor de hand dat over de geldigheidsduur, de kosten en overige uitvoeringsaspecten overleg zal worden gevoerd en een schriftelijke afspraak gemaakt met de betrokken buitenlandse autoriteiten.

Naast de hierboven besproken situatie dat een bedreigde persoon vanuit het buitenland naar Nederland wordt overgebracht alwaar beschermingsmaatregelen worden getroffen of voortgezet, kan ook sprake zijn van een omgekeerde situatie. In dat geval kan de Nederlandse officier van justitie, belast met getuigenbescherming, aan de buitenlandse bevoegde autoriteiten vragen beschermingsmaatregelen met betrekking tot een persoon ten aanzien van wie het College op basis van de onderhavige regeling heeft beslist dat deze in aanmerking komt voor getuigenbescherming, te treffen of voort te zetten.

De Minister van Justitie,
J. P. H. Donner

CURRICULUM VITAE

Sander Janssen (1976) studeerde in 1999 af aan de Universiteit Leiden. Aansluitend trad hij in dienst als docent bij de vakgroep straf- en strafprocesrecht van diezelfde universiteit, vanaf 2000 als Universitair Docent. In 2002 maakte hij de overstap naar de praktijk en trad toe tot het advocatenkantoor Cleerdin & Hamer Advocaten, waar hij sinds 2009 partner is en een volledige strafrechtelijke praktijk voert. Ook na zijn vertrek van de universiteit is hij actief gebleven in het schrijven van diverse artikelen voor rechtswetenschappelijke tijdschriften en het geven van onderwijs, onder andere bij het Eggen Instituut van de Universiteit van Amsterdam en bij het opleidingsinstituut van Cleerdin & Hamer Advocaten, het Gerard Hamer Instituut. Hij woont en werkt in Amsterdam.

